

6. detsember 1999

Tollimaks tegi õpperaamatu hirmkalliks

[Raimund Ubar, Akadeemik](#)

Raamatud on leib ja sool sellele, kes tahab teada ja olla haritud. Õpperaamatuta ei kujuta ette kooli, veel vähem aga ülikooli. Raamatu abil jõuab meieni teadmine teistest maadest. Järelikult, kui tahame täisväärtusliku partnerina Euroopasse jõuda, peaksime Eestisse üha rohkem raamatuid tooma.

Infoühiskond ja maailm on meile siin appi tulnud. Ühel päeval sirvisin taas interneti pikksilma abil amazon.com i raamatupoe "riiuleid" kusagil teisel pool Vaikset ookeani. Silma hakkas uhiuus väärtuslik õpperaamat ja olnuks lausa patt, kui oleksin ta jätnud toomata labori raamaturiiulile oma õpilaste käsutusse. Vajutasin kibekähku paar-kolm klõpsu hiirega, salvestasin VISA-kaardi andmed ning andsin aadressi, kuhu raamat posti teel saata. Juba paari päeva pärast oli raamat kohal. Fantastiline. Just seda nimetataksegi infoühiskonnaks.

Kuid mina elan Eesti ühiskonnas. See raamat ei tulnudki mulle koju, vaid sattus hoopis kuhugi tolliterminaali väga kaugele mu kodust ja ka lähimast postkontorist. Ent see oli veel väike häda – raamatule järele sõita.

Pärast fakside saatmist, volituste ja passikoopiategemist, selgus, et pean oma raamatu eest, mille hind oli 1000 krooni, peaaegu teise tuhande lisaks maksma. Hing jäi üllatusest kinni ja suu ammuli: impordi tollideklaratsioon – 240 krooni, riigilõiv – 200 krooni, käibemaks kaubalt (18%) – 180 krooni, registreerimine tolliterminaalil – 50 krooni, maakleriteenus – 150 krooni, maksuteenus – 60 krooni.

Küsisin, kuhu me ometi omas vabas Eestis nüüd jõudnud oleme: isegi hallil nõukogude ajal polnud vaja raamatute eest tollimaksu tasuda. Ei, see polevatki tollimaks, öeldi, hoopis käibemaks. Olgu siis käibemaks, aga miks tuleb seda maksta siis tolliametis ja miks ei võiks seda teha postkontoris? Nii et ikkagi tollimaks.

Ja kui siiski käibemaks, mispärast pean seda ühe ostu pealt kaks korda tasuma: esimene kord USA-s raamatut kinni makstes, teine kord raamatut Eesti tolliametist välja viies. Selgus, et kõik, mis tuleb piiri tagant ja mille hind on üle 1000 krooni, läheb käibemaksu alla. Kõik. Ka raamatud – leib ja sool inimesele, kes januneb teadmiste järele, õpetajale, kelle missiooniks on maailma teadmine õpilasteni tuua. See käibemaks teeb isegi Ameerikas ameeriklaste palkade juures väga kalli raamatu Eestis veel kaks korda kallimaks.

Ühe keskmise ülikooliõppejõu kuupalk on Eestis 5000–6000 krooni. See õppejõud, kui ta on tõeliselt andunud oma elukutsele, võiks ehk teha investeeringu raamatuostuks 1000 krooni ulatuses, kui ta leiab, et uus raamat on kuum ja vajalik ning et pool aastat oodata, kuni teos ülikooli raamatukokku jõuab, oleks liig. Arvestades, et teadmised ja kirjasõna tänapäeva tormilise arengu juures kiiresti vananevad. Aga selge on see, et poolt kuupalka ta enam küll ei ohverdaks.

Ja nüüd olemegi lõpptulemuse juures. Niisugune tolli- ja käibemaksusüsteem, mis Eestis on välja arendatud, töötab rõhutatult hariduse vastu. Eesti õpetajal tuleb loobuda värskeima

kirjanduse ostmisest välismaalt, sest erialakirjandus, mis on kallis läänes, muutub Eestis üle jõu käivalt kalliks. Ja mingit kasu pole sellest, et eksisteerib internetikaubandus ja et arenenud maailm lausa tõllaga veab Eestit infoühiskonda. Meie õpetajad leppigu teabe hankimisega aegunud kirjandusest, nii nagu see toimus endisel nõukogude ajal.

Sageli rõhutatakse Eesti edusamme infoühiskonda astumisel. Tiigrilippude lehvides hõiskame, et internetikultuuris edestavad eesti koolid Prantsusmaa ja Itaalia omi. Infoühiskonna oluliseks tunnuseks on aga individualistliku ja diferentseeritud lähenemise võimalus asjadele, inimestele ja oludele. Raamatud ei ole alkohol ja tubakas. Raamatud pole ka luksusautod. Võiks ju teadmiste toomisele Eestisse erandi teha ja teadmiste "aktsiisimaksu" ära jätta.